ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN MISCHO της 17ης Νοεμβρίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Ο κανονισμός 136/66 του Συμβουλίου, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγορών στον τομέα των λιπαρών ουσιών, καθιέρωσε ενίσχυση στην παραγωγή ελαιολάδου. Το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1413/82 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1982 (ΕΕ L 162 της 12.6.1982, σ. 6), προβλέπει τα εξής:

« Η ενίσχυση χορηγείται:

— στους ελαιοκαλλιεργητές, μέλη οργανώσεως παραγωγών αναγνωρισμένης κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, σε συνάρτηση με την πραγματικά παραγόμενη ποσότητα ελαίου·

— στους άλλους ελαιοκαλλιεργητές, συναρτήσει του αριθμού και του παραγωγικού δυναμικού των ελαιοδένδρων τα οποία καλλιεργούν ... »

2. Το άρθρο 20γ, παράγραφος 1, καθιερώνει μια σειρά επτά κριτηρίων που πρέπει να πληρούν οι οργανώσεις παραγωγών προκειμένου να αναγνωριστούν. Το πρώτο από τα κριτήρια αυτά προβλέπει ότι

« οι οργανώσεις παραγωγών... πρέπει να αποτελούνται από μεμονωμένους ελαιοκαλλιεργητές ή/και από οργανώσεις παραγωγής και αξιοποιήσεως των ελαιών και του ελαιολάδου, των οποίων τα μέλη είναι αποκλειστικά ελαιοκαλλιεργητές ».

3. Επομένως, οι οργανώσεις παραγωγών όχι μόνο μπορούν να αποτελούνται από « οργανώσεις παραγωγής », αλλά και να συγκροτούν « ενώσεις », που μπορούν και αυτές να αναγνωρίζονται επίσημα (βλέπε συγκεκριμένα άρθρο 5, παράγραφος 3, και άρθρο 20γ, παράγραφος 2).

4. Ενας κανονισμός του Συμβουλίου, ο 2261/84, της 17ης Ιουλίου 1984, που εκδόθηκε βάσει του κανονισμού 136/66, καθόρισε τους γενικούς κανόνες σχετικά με τη χορήγηση της ενισχύσεως στην παραγωγή ελαιολάδου (ΕΕ L 208 της 3.8.1984, σ. 3). Ο κανονισμός αυτός προβλέπει ορισμένες συμπληρωματικές προϋποθέσεις για την αναγνώριση των οργανώσεων παραγωγών και των ενώσεών τους, περιλαμβάνει δε στο άρθρο 20, παράγραφος 2, την ακόλουθη μεταβατική διάταξη:

« Με σκοπό την εξασφάλιση της τήρησης των στόχων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό και λαμβάνοντας υπόψη τα *ειδικά προβλήματα* που μπορούν να ανακύψουν σε ορισμένα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των διατάξεών του, τα σχετικά κράτη μέλη, μετά από διαβουλεύσεις με την Επιτροπή και λαμβάνοντας υπόψη *συμπληρωματικά κριτήρια*, μπορούν να αναγνωρίσουν προσωρινά, για μια μεταβατική περίοδο τριών περιόδων εμπορίας αρχίζοντας από την περίοδο εμπορίας 1984/85, τις οργανώσεις παραγωγών και τις ενώσεις τους που θα το ζητήσουν ».

5. Ούτε ο κανονισμός αυτός ούτε ο κανονισμός 2711/84 της Επιτροπής, της 26ης Σεπτεμβρίου 1984, που προβλέπει ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2261/84 για την περίοδο εμπορίας 1984/85 όσον αφορά τις οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου και τις ενώσεις τους (ΕΕ L 258 της 27.9.1984, σ. 12), ορίζει ότι μόνο οι συνεταιρισμοί μπορούν να αναγνωρίζονται ως οργανώσεις παραγωγών.

6. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 2261/84, η Ελληνική Δημοκρατία κοινοποίησε στην Επιτροπή ορισμένα «συμπληρωματικά κριτήρια» με τηλετύπημα της 19ης Σεπτεμβρίου 1984. Στη συνέχεια, ήδη στις 25 Οκτωβρίου 1984, ο Υπουργός Γεωργίας της Ελλάδας εξέδωσε την απόφαση 330358, η οποία επιβάλλει ως προϋπόθεση αναγνωρίσεως των οργανώσεων παραγωγών τη συνδρομή των κριτηρίων αυτών. Το χρονικό διάστημα που διέρρευσε επομένως μεταξύ της κοινοποιήσεως των κριτηρίων και της εκδόσεως της υπουργικής αποφάσεως δεν ήταν ίσως αρκετό για να δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξετάσει ενδελεχώς τα κριτήρια αυτά και να διαβιβάσει τις παρατηρήσεις της στις ελληνικές αρχές. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν γνωστοποίησε την άποψή της πριν από τα τέλη του Ιανουαρίου 1985.

7. Η Ελληνική Δημοκρατία έχει δίκιο όταν υποστηρίζει ότι κατ' αυτό τον τρόπο η Επιτροπή δεν επέδειξε την απαιτούμενη επιμέλεια (σχετικά με την έννοια αυτή βλέπε ιδίως την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1973 στην υπόθεση 120/73, Lorenz κατά Γερμανίας, Rec. 1973, σ. 1471).

8. Αντίθετα, δεν συμμερίζομαι την άποψη της Ελληνικής Δημοκρατίας ότι η προσφυγή έχει καταστεί άνευ αντικειμένου, επειδή τα συμπληρωματικά κριτήρια θα παύσουν να έχουν νομική ισχύ πριν εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου. Πράγματι, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες η παράβαση εξαλείφεται μετά τη λήξη της προθεσμίας που καθορίζεται δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 169 (της προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή με την αιτιολογημένη γνώμη), εξακολουθεί να υπάρχει συμφέρον για τη συνέχιση της δίκης. Το συμφέρον αυτό μπορεί μεταξύ άλλων να συνίσταται στην αναγνώριση της ευθύνης που μπορεί να έχει ένα κράτος μέλος έναντι όσων αντλούν δικαιώματα από την εν λόγω παράβαση (βλέπε μεταξύ άλλων την απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1973 στην υπόθεση 39/72, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Rec. 1973, σ. 111).

9. Το ίδιο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν η προσφυγή ασκήθηκε, όπως εν προκειμένω, ενόσω ίσχυε ακόμη η επίμαχη διάταξη (15 Απριλίου 1987).

10. Ας έλθουμε τώρα στην ουσία της διαφοράς, η οποία αφορά το σημείο 3 της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως της 25ης Οκτωβρίου 1984, το οποίο έχει ως εξής:

«Οι οργανώσεις παραγωγών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ασκούν, για λογαριασμό των μελών τους και υπ' ευθύνη τους, κάθε εμπορική δραστηριότητα που αφορά τη συγκέντρωση, τη διανομή και την πώληση ελαιουργικών προϊόντων. Τα μέλη τους — φυσικά πρόσωπα — συμμετέχουν στην οργάνωση ή εκπροσωπούνται από τοπικές οργανώσεις, οι οποίες συνιστώνται σε επίπεδο μιας κοινότητας ή γειτονικών κοινοτήτων, έχουν νομική προσωπικότητα και επιδιώκουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους. Τα μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενημερώνουν την οργάνωση σχετικά με το σύνολο των γεωργικών τους δραστηριοτήτων. Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τρεις (3) περιόδους εμπορίας, αρχίζοντας από την περίοδο εμπορίας 1984/85.»

11. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συμπληρωματικά αυτά κριτήρια υπερβαίνουν τα όρια των εξουσιών που παρέχονται στα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 2261/84. Επιπλέον, ο συνδυασμός αυτών των κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα,

κατά την Επιτροπή, την εισαγωγή αυθαιρέτων διακρίσεων μεταξύ των παραγωγών, πράγμα που απαγορεύεται από το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Τα επίμαχα κριτήρια δεν αφορούν στην πραγματικότητα ειδικά προβλήματα, αλλά έχουν ως αποτέλεσμα να περιορίζουν την αναγνώριση στις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών (τους λεγόμενους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς). Τα κριτήρια αυτά αποκλείουν εκ των προτέρων και κατά γενικό τρόπο όλες τις άλλες μορφές οργανώσεων παραγωγών, οι οποίες όμως μπορεί να παρέχουν τις απαραίτητες εγγυήσεις.

12. Η Ελληνική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι « ο μοναδικός σκοπός της θέσπισης των πρόσθετων κριτηρίων ήταν η διαφάνεια και η αντικειμενικότητα των ενεργειών των ελαιοτριβείων, καθώς και των ενεργειών των οργανώσεων παραγωγών » (υπόμνημα ανταπαντήσεως, σημείο 3, παράγραφος 3). Το καθού κράτος μέλος δεν υποστηρίζει επομένως ότι στην Ελλάδα υπήρχαν « ειδικά προβλήματα » (κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 2261/84) που να καθιστούν αναγκαίο το να ληφθούν υπόψη « συμπληρωματικά κριτήρια » που να έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα να αποκλείονται ορισμένες μορφές οργανώσεων παραγωγών. Το καθού κράτος αμφισβητεί εξάλλου ότι είχε την πρόθεση να αναγνωρίζει μόνο τους συνεταιρισμούς και να αποκλείει τις εμπορικές εταιρίες. Το καθού κράτος επομένως δέχεται την άποψη της Επιτροπής ότι το Συμβούλιο, όταν εξέδωσε τις επίμαχες πράξεις, δεν ενδιαφερόταν για τη νομική μορφή των οργανώσεων παραγωγών, αλλά μόνο για την αποτελεσματικότητά τους από την άποψη της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος ενισχύσεων στην παραγωγή.

13. Κατά συνέπεια, η διαφορά αφορά ουσιαστικά το ζήτημα αν οι πράξεις στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή έχουν ως *αποτέλεσμα*, παρά την καταρχήν στάση της ελληνικής κυβερνήσεως, να αποκλείουν την αναγνώριση των οργανώσεων παραγωγών ελαιολάδου που εμφανίζονται υπό άλλη νομική μορφή πλην του συνεταιρισμού.

14. Ας σημειωθεί καταρχάς ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι περιόρισε την αναγνώριση στις « δευτεροβάθμιες » οργανώσεις παραγωγών, δηλαδή στις οργανώσεις που συγκροτούνται από άλλες οργανώσεις. Η δεύτερη φράση του σημείου 3 της υπουργικής αποφάσεως έχει πράγματι ως εξής: « Τα μέλη τους — φυσικά πρόσωπα — *συμμετέχουν* στην οργάνωση *ή εκπροσωπούνται* από τοπικές οργανώσεις ... ». Η αντιπαράθεση των όρων « συμμετοχή » και « εκπροσώπηση » δείχνει ότι υπάρχει η δυνατότητα αναγνωρίσεως οργανώσεων στις οποίες συμμετέχουν άμεσα φυσικά πρόσωπα.

15. Το μόνο επομένως πρόβλημα που τίθεται είναι αν οι μόνες οργανώσεις παραγωγών που μπορούν να αναγνωριστούν στην Ελλάδα είναι οι συνεταιρισμοί ή οι ενώσεις συνεταιρισμών.

16. Ο ορισμός που δίνει ο έλληνας υπουργός στις οργανώσεις είναι ο εξής:

« Οι οργανώσεις παραγωγών... πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ασκούν, για λογαριασμό των μελών τους και υπ' ευθύνη τους, κάθε εμπορική δραστηριότητα που αφορά τη συγκέντρωση, τη διανομή και την πώληση ελαιουργικών προϊόντων. »

17. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η φράση « κάθε εμπορική δραστηριότητα που αφορά τη συγκέντρωση, τη διανομή και την πώληση ελαιουργικών προϊόντων » θυμίζει έντονα τη διατύπωση της παραγράφου 3 του άρθρου 18 του ελληνικού νόμου 1541 περί αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, η οποία έχει ως εξής:

« Ο συνεταιρισμός παραλαμβάνει την παραγωγή των συνεταίρων, η οποία παραδίδεται σ' αυτόν σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγρα-

φος 3, τη διακινεί και την εμπορεύεται σύμφωνα με τις αποφάσεις της ένωσης αγροτικών συνεταιρισμών στην οποία ανήκει και μέσα στα γενικά πλαίσια εμπορίας του προϊόντος, που τίθενται από την αντίστοιχη με το προϊόν κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση. »

18. Εξάλλου, το άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο β), του νόμου προβλέπει ότι η *ένωση* συνεταιρισμών

« φροντίζει για τη διακίνηση, διαφήμιση και εμπορία των προϊόντων των μελών της. Η διάταξη του άρθρου 18, παράγραφος 3, εφαρμόζεται αναλόγως ».

19. Η ομοιότητα αυτή μεταξύ του κειμένου της υπουργικής αποφάσεως και του κειμένου του νόμου δεν μπορεί πάντως να αποτελέσει, χωρίς να υπάρχουν άλλα στοιχεία, αποφασιστικό επιχείρημα, δεδομένου ότι η οργάνωση παραγωγών, οποιαδήποτε και αν είναι η νομική της μορφή, δύσκολα θα μπορούσε να εξυπηρετεί άλλους σκοπούς από τη συγκέντρωση, τη διακίνηση και πώληση των γεωργικών προϊόντων που καλλιεργούν ή συγκομίζουν τα μέλη της.

20. Αντίθετα, αυτό που με εκπλήσσει στο παρατιθέμενο κείμενο της υπουργικής αποφάσεως είναι το ότι η οργάνωση ενεργεί μόνο υπ' ευθύνη των *μελών* της. Αν και το κείμενο δεν είναι απόλυτα σαφές, νομίζω ότι η έκφραση « υπ' ευθύνη τους » αναφέρεται στα « μέλη » και όχι στις « οργανώσεις παραγωγών », όπως φαίνεται να πιστεύει η Επιτροπή (βλέπε σ. 7 της προσφυγής). Η διατύπωση αυτή αποκλείει επομένως την αναγνώριση κάθε οργανώσεως που θα είχε τη μορφή εταιρίας στην οποία οι εταίροι δεν υπόκεινται σε ζημίες, παρά μόνο καθόσον οι ζημίες αυτές δεν υπερβαίνουν το ποσό της εισφοράς τους στην εταιρία (ανώνυμη εταιρία ελληνικού δικαίου — άρθρο 33 του εμπορικού νόμου της 19ης Απριλίου 1835), ή στην οποία για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία διά της περιουσίας της (εταιρία περιορισμένης ευθύνης — άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου 3190/1955).

21. Το άρθρο 17 του νόμου 1541/85 περί γεωργικών συνεταιρισμών προβλέπει τα εξής:

« 1) Για τις υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους τα μέλη ευθύνονται περιορισμένα μέχρι του τριπλασίου της αξίας της συνεταιρικής μερίδας και για ίσο μέρος της οφειλής καθενός από αυτά. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μελών, που λαμβάνεται με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία του άρθρου 25, παράγραφος 2 [1], είναι δυνατή η θέσπιση υψηλότερου ορίου ευθύνης των συνεταίρων.

2) Η προσωπική ευθύνη των συνεταίρων απέναντι στους δανειστές του συνεταιρισμού γεννάται μόνο εφόσον οι δανειστές δεν ικανοποιηθούν από τα περιουσιακά στοιχεία του συνεταιρισμού ή των εγγυητών, υφίσταται δε και για χρέη που δημιουργήθηκαν πριν γίνουν μέλη του συνεταιρισμού.

3) Ο συνεταίρος ευθύνεται με τον ίδιο τρόπο και μετά την έξοδό του από το συνεταιρισμό για χρέη που δημιουργήθηκαν όταν ήταν μέλος. Η αξίωση των τρίτων κατά του συνεταίρου παραγράφεται μετά παρέλευση ενός έτους από την έξοδό του.

1 — Απαρτία των 2/3 του συνόλου των μελών, αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 των παρόντων μελών.

4) Η ευθύνη του συνεταίρου παύει μετά την παρέλευση ενός έτους από την ημερομηνία που περατώθηκε η εκκαθάριση του συνεταιρισμού, εκτός αν μέσα στο έτος έχει ασκηθεί εναντίον του αγωγή.

5) Δεν απαγγέλεται προσωπική κράτηση κατά του συνεταίρου για χρέη του συνεταιρισμού προς τρίτους και το δημόσιο ».

22. Είναι προφανές ότι ούτε αυτό το κείμενο προβλέπει την απεριόριστη ευθύνη των μελών των συνεταιρισμών. Η ευθύνη των μελών των συνεταιρισμών πάντως βαίνει πέραν της εισφοράς τους. Η διατύπωση επομένως της υπουργικής αποφάσεως μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα υπέρ των απόψεων της Επιτροπής.

23. Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η υπουργική απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 1985, που απαριθμεί τις οργανώσεις και ενώσεις οργανώσεων που αναγνωρίζονται για την ελαιοκομική περίοδο 1984/85, αναφέρει στο προοίμιό της μόνο το νόμο περί γεωργικών συνεταιρισμών και δεν κάνει καμία αναφορά στη νομοθεσία τη σχετική με τα άλλα είδη νομικών προσώπων. Το αντεπιχείρημα της Ελληνικής Δημοκρατίας ότι η αναφορά στη νομοθεσία αυτή δεν ήταν αναγκαία, αφού στο σχετικό πίνακα περιλαμβάνονται πράγματι μόνο συνεταιρισμοί, δεν μου φαίνεται πειστικό. Το κείμενο αυτό,που πρόκειται να επαναληφθεί πολλές φορές στο μέλλον, θα έπρεπε να έχει διατυπωθεί διαχρονικά και να αναφέρει όλη τη σχετική νομοθεσία, ακόμη και αν ορισμένα τμήματα της νομοθεσίας αυτής δεν έχουν εφαρμογή κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου έτους.

24. Προς στήριξη της απόψεώς της η Επιτροπή επικαλείται εξάλλου το γεγονός ότι τελικά έχουν αναγνωριστεί μόνο συνεταιρισμοί και ότι έχουν απορριφθεί οι αιτήσεις όλων των ανωνύμων εταιριών. Η ελληνική κυβέρνηση απαντά ότι οι εν λόγω ανώνυμες εταιρίες δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις των κοινοτικών κανονισμών. Νομίζω ότι ο πίνακας των αναγνωρισμένων οργανώσεων, που περιέχει τις ονομασίες 77 ενώσεων ή συνεταιριστικών ενώσεων, αποτελεί στοιχείο δυνάμενο και αυτό να αποδείξει ότι ο ορισμός των οργανώσεων παραγωγών που δίδεται στην πρώτη φράση του σημείου 3 της υπουργικής αποφάσεως 330358, της 25ης Οκτωβρίου 1984, αποκλείει όντως ορισμένα είδη οργανώσεων παραγωγών λόγω της νομικής τους μορφής και μόνο[2], πράγμα που αποτελεί ανεπίτρεπτο περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 2261/84 του Συμβουλίου. Ο περιορισμός αυτός αντιβαίνει επίσης προς την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων μεταξύ γεωργικών παραγωγών, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ και την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν, όταν θεσπίζουν μέτρα σχετικά με την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών κατ' εφαρμογή κοινοτικού κανονισμού[3].

25. Υπό τις συνθήκες αυτές διερωτώμαι αν χρειάζεται πλέον να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο ορίζει η ίδια υπουργική απόφαση τις τοπικές οργανώσεις μέσω των οποίων μπορούν να εκπροσωπούνται στις οργανώσεις παραγωγών οι ελαιοκαλλιεργητές. Δεν νομίζω ότι η εξέταση αυτή είναι αναγκαία, δεδομένου ότι το πρόβλημα της αναγνωρίσεως αφορά μόνο τις κατά κυριολεξία οργανώσεις παραγωγών και όχι τις « οργανώσεις παραγωγής και αξιοποιήσεως των ελαιών και του ελαιολάδου, των οποίων τα μέλη είναι αποκλειστικά ελαιοκαλλιεργητές » και από τις οποίες μπορούν, κατά το άρθρο 20γ, παράγραφος 1, στοιχείο α), του

2 — Βλέπε απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1986 στην υπόθεση 312/85, Villa Banfi, Συλλογή 1986, σ. 4039, και απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 8/87, Ομάδα Παραγωγών Βαμβακιού, Συλλογή 1988, σ. 1001.

3 — Βλέπε απόφαση της 26ης Απριλίου 1988 στην υπόθεση 207/86, Apesco, Συλλογή 1988, σ. 2151.

κανονισμού 136/66, να συγκροτούνται οι πρώτες οργανώσεις.

26. Για την περίπτωση και μόνο που το Δικαστήριο δεν θα δεχόταν την άποψή μου, θα ήθελα να πω ακόμη δυο λόγια για το δεύτερο αυτό πρόβλημα.

27. Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι η φράση « τοπικές οργανώσεις, οι οποίες συνιστώνται σε επίπεδο μιας κοινότητας ή γειτονικών κοινοτήτων, έχουν νομική προσωπικότητα και επιδιώκουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους » αποτελεί και αυτή επανάληψη της διατυπώσεως διαφόρων διατάξεων του ελληνικού νόμου περί αγροτικών συνεταιρισμών. Πράγματι, το άρθρο 1 του νόμου αυτού ορίζει τον αγροτικό συνεταιρισμό ως την « εκούσια ένωση αγροτών, η οποία έχει σκοπό την *οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη*, με την ισότιμη συνεργασία και την αμοιβαία βοήθεια των μελών, μέσα σε μια κοινή επιχείρηση ». Το άρθρο 4 ορίζει ότι ο συνεταιρισμός συνιστάται σε τοπικό επίπεδο (σε επίπεδο δήμου ή κοινότητας ή γειτονικών δήμων ή κοινοτήτων).

28. Θεωρώ επομένως ότι μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα, μολονότι εξακολουθεί να υπάρχει αμφιβολία, ότι οι συνεταιρισμοί είναι οι μόνες τοπικές οργανώσεις που θα μπορούσαν να ανταποκρίνονται στο κριτήριο που θέτει η υπουργική απόφαση.

29. *Εν κατακλείδι*, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχτεί την προσφυγή που άσκησε η Επιτροπή και να αναγνωρίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία, επιφυλάσσοντας την αναγνώριση στις οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου οι οποίες « πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ασκούν, για λογαριασμό των μελών τους και υπ' ευθύνη τους, κάθε εμπορική δραστηριότητα που αφορά τη συγκέντρωση, τη διανομή και την πώληση ελαιουργικών προϊόντων και των οποίων τα μέλη — φυσικά πρόσωπα — συμμετέχουν στην οργάνωση ή εκπροσωπούνται από τοπικές οργανώσεις, οι οποίες συνιστώνται σε επίπεδο μιας κοινότητας ή γειτονικών κοινοτήτων, έχουν νομική προσωπικότητα και επιδιώκουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους », απέκλεισε ορισμένες κατηγορίες οργανώσεων παραγωγών λόγω της νομικής τους μορφής και μόνο και επομένως παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2261/84 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1984, για τον καθορισμό των γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση ενίσχυσης στην παραγωγή ελαιολάδου και τις οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου, καθώς και τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

30. Κατά συνέπεια, τα δικαστικά έξοδα πρέπει να βαρύνουν την Ελληνική Δημοκρατία.